

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

พ่อตายพ่อยัง

ก่อนจึงหัน

พระให้ตั้งใจภาวนานะ ถ้าพูดตามความจริงที่เราเคยดำเนินมานี้ เราดูพระดูแบบ
หูหนวกตาบอดดูนะ เราทนเอา ความพากความเพียรนี้หรือจะฆ่ากิเลสเท่านั้นพอ มองดู
แพล็บๆ จับได้ทันทีๆ เพราะคนหนึ่งไปแบบเชื่อๆ ซ้ำๆ อ้าปากหลับตาไป คนหนึ่งดู
ตลอดเวลาเป็นอัตโนมัติ พูดตรงๆ พอแพล็บนี้มันจะรู้ของมันป๊ปปๆ ไปเลย ผิดถูกชั่ว
ดีมันจะรู้ทันทีๆ เมื่อเข้าถึงหลักธรรมชาติเป็นอย่างนั้น แต่ก่อนก็ไม่เป็น แต่ความคิด
ความอ่านตามนิสัยเป็น ที่ว่าเดี๋ยวนี้มันไม่เป็นอย่างนั้น มันเป็นหลักธรรมชาติ มองดู
อะไรป๊ปปี้ มันจะวิ้งป๊ปปๆ เลย

พระพุทธเจ้าลงถึงศาสดาเอกของโลก ทำไมจะไม่เป็นโลกวิทูวะ เราตัวเท่าหนูนี้
มันก็เป็นตามภูมิของมัน มันหากเป็นของมันเอง เราไม่ได้วิตรอย เป็นก็บอกว่าเป็น
ตามหนูก็บอกว่าหนู ช้างก็บอกช้าง ราชสีห์ก็บอกราชสีห์ หนูก็บอกว่าหนู แต่มันทน
ไม่ได้มันรู้ณะ นอกจากหูหนวกตาบอด เพราะฉะนั้นดูพระดูเถรวจึงต้องได้เตือน แต่ความ
พร้อมเพรียงสามัคคียกให้ตลอดมา ตั้งแต่สร้างวัดป่าบ้านตาดนี้ ความพร้อมเพรียง
สามัคคีของพระในวัดนี้เรียกว่าไม่มีบกพร่อง ไม่ได้มีการได้ตำหนิติเตียนอะไรเลย แต่
ไหนแต่ไรมา แต่ความเพียรภายในนี้ มันมองไม่ชัด มองไม่เห็น

ให้พากันฝึกฝนอบรมตนให้ดี สติเป็นสำคัญนะความเพียร เรื่องความเพียรนี้ตั้ง
ได้เลย ขอให้มึสติเถอะ ตั้งแต่พื้นๆ ยังไม่สงบมึเย็น ความเพียรเอาสติจับเข้าป๊ปปี้
ไม่ให้มันคิดออกนอกกลุ่มนอกทาง ให้มันคิดอยู่เฉพาะ เช่นอย่างผู้ฝึกหัดใหม่ คำบริกรรม
ติดกับคำบริกรรม คำบริกรรมติดกับจิต สติครอบทั้งสองอย่าง ตั้งได้ไม่สงสัย แน่ใจเลย
สติ สัพพตถ ปตฺติยา สติจำต้องปรารภณาในที่ทั้งปวง ไม่มียกเว้นที่สติจะไม่เข้าไป
เกี่ยวข้อง ให้พากันตั้งอกตั้งใจ

ผมอยู่กับหมู่กับเพื่อน ผมพูดจริงๆ ผมไม่ได้ชินกับอะไรในสามแดนโลกธาตุนี้
เปิดอกให้ฟังโลกธาตุนี้ ตั้งแต่ก่อนเหมือนเราๆ ท่านๆ บึกบึนไป เอาหัวชนไป ขาชน
ไป เตะไป เขี่ยบไป แต่พอเวลาถึงชั้นของมันแล้วมันเป็นเองนะ มันรอบตัวอยู่
ตลอดเวลา วันนี้พูดเสียบ้าง ไปนี้เหมือนหูหนวกตาบอด ไปเห็นหมาหยอกหมา เห็น
เด็กหยอกเด็ก ขอบหยอกเด็กกับหมา ถ้าเห็นหมาคึกคักนะ เห็นเด็กก็เอาแหละ ถ้าเป็น
กับผู้ใหญ่...นี่ ว่างั้นเลย

ความเพียรสติเป็นสำคัญ ท่านทั้งหลายอย่าหวังอะไรในโลกอันนี้ ให้ดูตั้งแต่กิเลสกับจิตที่มันพัวพันกันอยู่นั้น นั้นละข้าศึกจริง ๆ ในโลกอันนี้ไม่มีอะไร มีกิเลสกับจิตพัวพันกันอยู่ตลอดเวลา และไม่มีอะไรที่จะเป็นน้ำดับไฟได้ยิ่งกว่าธรรม ธรรมนั้นละเป็นน้ำดับไฟ ดับได้หมด จนถึงขั้นบริสุทธิ์พุทธโธตังศาสดาเอกของเรา ไม่พินสตินะ เอาให้ตีเวลานี้ศาสนาจะไม่มีเหลือละ เอารูปเอาว่างเอาสบงจีวรครอบหัวมัน เป็นบายศบ้าลาก บ้าสรรเสริญเยินยอ ออยากเป็นนั่นเป็นนี่ ไม่เกินพระนะเดี๋ยวนี พระเป็นบ้านะ

เป็นใหญ่เท่าไรยิ่งสั่งสมมุตคุณ คือความโลภ ความโกรธ ความตะกตะกلام เต็มไปหมดในพระ ใหญ่เท่าไรมันเป็นโลกไปหมด มันใหญ่แบบนั้นละ มันเป็นกิเลส ไม่ใช่ธรรม เรามาปฏิบัติธรรมเรียนธรรมให้ดูหัวใจเจ้าของ มันติดตันไปหาอะไร อะไรจะเกินธรรมละ ธรรมเลิศใสในหัวใจแล้วไปไหนไปได้เลย ใครจะตั้งอะไร ๆ ไม่มีอะไรที่จะเลิศเลอยิ่งกว่าสติธรรม ปัญญาธรรม รวมแล้วเรียกว่า ธรรมภายในใจ ให้อยู่ในตัวของเราทั้งหมดนั่นแหละ นอกนั้นเอามาประดับประดาตกแต่ง ก็เหมือนเอามูตรเอาคุณมาโปะหัวพระนั่นแหละ พวกกันจ่านะ

ไม่มีใครพูดนะพูดอย่างนี้ ท่านเกรงเรา เราเกรงท่าน ต่างคนต่างเกรงอกเกรงใจ นี่ไม่เกรงใคร เกรงแต่ธรรม เรื่องธรรมหมอบทันที เรื่องกิเลสฟัดขาดสะบั้นเลย เราไม่มีคำว่ากลัวกลัวกับใคร เพราะฉะนั้นเราถึงพูดคัดค้านต้านทานได้ตามอรรถตามธรรม ใครจะมาเป็นใหญ่เป็นโตเอาชื่อเอาเสียงมาหลอกธรรม อย่ามาหลอกนะ ธรรมเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง แยะบอกมาผิดรู้ทันที ถูกทันที พอค้านค้านทันที นั้น ธรรมเป็นอย่างนั้น มันจะไม่มีเหลือ เอาแต่กิเลสโปะหัว ดีด้วยศด้วยลาก ด้วยสรรเสริญเยินยอ สุดท้ายพระเราบ้า หัวโล้นได้เป็นชั้นนั้นชั้นนี้ ขึ้นถึงขั้นสมเด็จแล้วลืมหูละเลย เป็นบ้าไปเลย คือสมเด็จสมัยปัจจุบัน

มันสมเด็จใดไปหาดูเอา คือดูเจ้าของสมเด็จใดเวลานี้ มันตะกตะกلام มันรีดมันไถทุกแบบละ สมเด็จอะไรปัจจุบันนี้ มันมีไหมในวงพุทธศาสนาในเมืองไทยเวลานี้ สมเด็จแบบตะกตะกلام ลูกลี้ลูกลอน ออยากเป็นนั่นออยากเป็นนี่ เป็นบ้า มันสมเด็จอะไร ให้ไปหาดูซินะ ให้เจ้าของดูเจ้าของ เรามันเป็นสมเด็จอะไรถึงดูไม่ได้เลย ประชาชนเขาเอือมระอา ตั้งขึ้นมาแล้วใครอยากจะกราบจะไหว้ละ สมเด็จหมุหมุอย่างนั้น

สมเด็จต้องเป็นอรรถเป็นธรรม ใหญ่เท่าไรยังเป็นอรรถเป็นธรรม ให้ความสงบร่มเย็น นำกราบนำไหว่นำบูชา นั่นแหละสมเด็จสมควร ไม่เป็นสมเด็จก็ควร แล้วตั้งขึ้นมาเป็นสมเด็จ ไม่มีคุณธรรมเลย มีแต่ความโลภโลเลยิ่งกว่าสัตว์ไปแล้ว หมามันก็ไม่กราบ ออยากเป็นสมเด็จสังฆราชชะแรด หมามันก็ไม่กราบ ตั้งขึ้นมาแล้วใครไม่เคารพ

เลื่อมใส เพราะคุณธรรมไม่มี จะเป็นสมเด็จไหนก็ได้ สังฆราช ๕ องค์ ก็ไม่มีใครกราบ ถ้าไม่ดี ถ้าดีไม่สังฆราชก็ตามเถอะ เราอยู่ในตัวของเราเอง เย็นตลอดเวลา

อะไรจะวิเศษยิ่งกว่าพระ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อยู่นี้หมด อันนี้ไปที่ไหนสบายเลย ให้เอาพระอันนี้เข้าสู่หัวใจเรา อย่าไปยุ่งกับข้างนอกนะ ไม่มีอะไรเกินคำว่าพระละ ให้ดูพระในหัวใจเจ้าของ ปฏิบัติตัวด้วยศีลด้วยธรรมให้ดี นี่ละพระอยู่ตรงนี้ อย่าไปเป็นบ้าตีตื้นกับยศกับลาภสรรเสริญลมๆ แล้งๆ บวชเข้ามาหามูตรหาคุณแทนที่จะอรรถหาธรรมใช้ไม่ได้นะ พระเราสมัยปัจจุบันนี้ เป็นได้ทั้งเขาทั้งเรา

เราก็เป็น เขาตั้งให้เป็นเจ้าคุณบัวอยู่บนศาลานั้น เดียวนี้เป็นถึงสองเจ้าคุณแล้ว ฟาดเวลาตั้งไม่ตั้งธรรมดา ตั้งที่แรกปิดออก พระครูไม่เอา ไม่มีอะไรเลิศยิ่งกว่าพระ ฟาดที่สองขึ้นเจ้าคุณธรรมดาไม่เอา ตั้งชั้นราชเลย ที่นี้เทพไม่เอา ฟาดชั้นธรรมเลย เป็นกับสองพระองค์ท่านเราก็เลยเจียบ เข้าใจไหม มีแต่ขู่ฟ้อๆ ตอนสุดท้าย ตั้งธรรมแล้ว เดียวมันจะไม่อยู่รองสมเด็จนะ มันจะขึ้นสมเด็จนะที่นี้ อย่างนะ เราพูดกับทางสำนักพระราชวัง เอาจริงเรา เรื่องยุ่งเรื่องเหิงวุ่นวาย ใครจะเป็นบ้าให้เป็น เราหากเป็นขอให้เป็นกับธรรม เป็นบ้าธรรมไม่เป็นไร เรว่าอย่างนี้ พระพุทธเจ้าจะว่าบ้าธรรม พระสงฆ์สาวกจะเป็นบ้าธรรม หรือไม่ใช่บ้าธรรมดูเอา โลกทั้งหลายกราบและยอมรับอยู่ทุกวันนี้ ใ้อ้ำเรามันบ้าแบบไหน ใครกราบละ นั่นซี เอาละ

หลังจันทัน

นั่นพระดูเอา การแต่งเนื้อแต่งตัวของฆราวาสก็อย่าให้หรุๆ หราๆ ฟู่ๆ ฟ่าๆ จนลืมนเนื้อลืมนตัว ทางศาสนาท่านไม่ลืมน ผู้ไม่ลืมนดูเออนั้น ผ้าจีวรท่าน ศาสดาองค์เอก สอนมา พาบำเพ็ญมาบำเพ็ญอย่างนั้น คำว่าศาสดาองค์เอกมีที่ไหนสามแดนโลกธาตุ แล้วการดำเนินของท่านไม่ให้ลืมนเนื้อลืมนตัวฟุ้งเพื่อห่อเหิม การตีตื้นการตี้นหาความสุขไม่ได้ อันนั้นหามาปรนปรืออันนี้หามาปรนปรือด้วยความฟุ้งเพื่อห่อเหิม ตายทิ้งเปล่าๆ นะ ท่านอยู่ยังงั้ท่านอยู่อย่างนั้น ดูพระเอาซี

(โรงเรียนอนุตรพัฒนาการนำตะเกียงมาถวายจำนวน ๔๐ ดวง) ใครไม่มีเอาไปใช้ทางจงกรมข้างใน เราให้ แต่พระส่วนมากในวัดนี้ท่านไม่จุดไฟเดินจงกรม มันก็คงจะเป็นมาตั้งแต่รอยเดิมนั้นแหละ เพราะเราเคยเทศน์เสมอ อยู่ในวัดนี้เราก็ไม่เคยจุดไฟเดินจงกรม เราเคยพูดให้พระฟังธรรมดา ไม่ใช่เป็นคำสอนจริงๆ เป็นคำบอกเล่าธรรมดาในปฏิบัติ ตามนิสัยของเราเราทำอย่างนั้น ไม่เคยจุดไฟเดินจงกรม

กลางคืนตึกๆ เราก้ไป เจียบๆ ๓ ทุ่ม ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่มเราไปอยู่นะ เราก้ไม่มีไฟ แต่มีไฟฉายติดตัว ถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ไม่ฉาย เดินไปจะเอ้กับพระท่านเดินจงกรมไม่มีไฟ พวกสัตว์พวกวัวมันก้ไม่มีไฟ ต่างองค์ต่างไปเจอกันไม่มีไฟ เราชื่นใจนะ ต้องอย่างนี้ซี

เราเดินกลางคืนเงียบ ๆ ไม่มีไฟ พระท่านเดินจงกรมกลางคืนท่านก็ไม่มีไฟ ไปจะเอ่อกัน ท่านทราบเราก็ตราบ เราก็ด่าน ไม่มีอะไรพูดกันแหละ แต่ได้รับความรู้สึกจากท่านเดินจงกรม

มันเป็นอะไรไม่ทราบ นิสัยเราถ้าภาษาภาคอีสานเรานี้จะเรียกว่าคนหลักความ คือทำอะไรถ้าให้ใครเห็นมันไม่ขลัง ถ้าทำไม่มีใครเห็นเลย เรียกว่าถ้าขโมยก็เอาของมาเก็บให้เรียบร้อยแล้วกินข้าว เพราะเจ้าของมันนอนหลับครอก ๆ เหมือนตาย ขโมยหาของมาเสร็จเรียบร้อยแล้วกินข้าวอิ่มแล้วค่อยไป อันนี้ก็ลักษณะเดียวกัน เป็นแบบนี้ เราเดินจงกรมไม่มีใครเห็นเรา เพราะเป็นนิสัยอย่างนั้นมา

ถ้าพูดถึงเข้าไปอยู่ในป่าในเขา ก็ใครจะสะพายเทียนไปล่ะ อย่างมากสองห่อ เท่านั้นติดไปจุดเวลาจำเป็น นอกนั้นไม่จุด ที่นี้ไปเดินจงกรมกลางคืนไม่มีไฟ อยู่หนองฝื่อก็ไม่มี คือเป็นตามนิสัย เหตุผลมาก็ตั้งแต่ต้น พวกฟันไฟจะแบกจะหามไปไหน หาบหามตั้งแต่ห่อเทียนไขก็พอแล้ว ไม่จำเป็น เอาไปสักห่อหนึ่งเท่านั้น เอาแต่ตัวของเราบริหารของเราก็พอแล้ว หนักพอ มีบาตรแล้วก็มุ้งด้วย จีวร เทียนไขติดยามไปสักห่อหนึ่งใช้เวลาจำเป็น ไม่จำเป็นไม่ใช่ เป็นอย่างนั้นละ

พูดอย่างนี้ก็จะระลึกถึงท่านอาจารย์หลุยได้ เราอยู่หนองฝื่อ ท่านเมตตาเรามากนะ ท่านอาจารย์หลุย ท่านไม่ถือเนื้อถือตัวเลย ที่นี้มีวัดแล้วเราเดินจงกรมอยู่ในป่าไม่ได้ ออกมาข้างนอก ท่านไปหาเรา ไปหาที่กุฏิเราไม่เจอ ท่านมหาไปไหนถามพระ ท่านคงเข้าอยู่ในป่า ไหนไปบอกหน่อยท่านว่างั้น ให้พระเดินไปบอก นี่ช่องทางให้เดินตามนี้ เข้าไปจะพบท่านอยู่ทางจงกรม เพราะเราไม่จุดไฟ ประมาณทุ่มหนึ่งเข้าไป เราเดินจงกรมอยู่ ท่านไปท่านจับต้นทางไว้แล้วที่พระไปบอก เพราะเป็นทางเข้าไป เสียงรอกเท้ากุกกัก ๆ เข้าไปมีต ๆ ก็ชนนั้นชนนี้ไปละ ก็ไปมีต ๆ กลางคืนทุ่มหนึ่ง เราไปเดินจงกรมก็ไม่มีไฟ แต่ทางของเรามันโล่งอยู่แล้วนี่ ทางช่องเข้าไปหาเราไม่โล่งชิ ฟังเสียงกุกกัก ๆ เข้าไป

พอได้ยินเสียงนั้นเราไม่ระลึกถึงอะไร ก่อนอื่นระลึกถึงพ่อแม่ครูจารย์นะ เสียงกุกกัก ๆ เข้าไป เอ้ พระมหาเราจะมีอะไรเกี่ยวกับพ่อแม่ครูจารย์ คือส่วนมากอาจจำเป็นท่านจะให้พระไปตามเรา ธรรมดาเป็นอย่างนั้น ที่นี้พอท่านอาจารย์หลุยเดินงมมีตไปกุกกัก ๆ เราก็นึกถึงพ่อแม่ครูจารย์ เอ้ พ่อแม่ครูจารย์ท่านเป็นอะไรนา เราก็จดจ้องรอ สักเดี๋ยวกุกกัก ๆ เข้ามา เรายืนอยู่ไม่เห็นกันนะกลางคืน ใครมานี่เราว่างั้นนะ ผมเอง ท่านจำทิศทางได้แล้วท่านเดินเข้าไปหาคว่าเอาแขนเราจูงเลย โอ้ว จะไปไหน ท่านจูงไปเลยนะ อย่างนั้นละความสนิทกัน

ระหว่างพระ ความสนิทจะว่าท่านหยอกกันเล่นก็ไม่ใช่ เป็นความสนิทของท่านที่เคยปฏิบัติต่อกันมา ท่านคว่ำแขนของเราจับจูงเลย โอ้ว จะเอาไปไหน ไปฟังเทศน์พ่อแม่ครูจารย์ละซิ เมื่อคืนนี้ผมก็ไปทำไมท่านอาจารย์ไม่ไป ก็นั่นนะซีผมไม่ได้ไปเมื่อคืนผมถึงเอาท่านมหาไป แล้วไปแต่ท่านอาจารย์ไม่ได้หรอก โห ถูกเชก เทศน์ก็ไม่ได้ฟังถูกเชกด้วย ไล่ลงด้วย ท่านจูงมือเราออกมาจนกระทั่งถึงที่โล่งค่อยปล่อย จุดกันไป นี่ความสนิท ระหว่างท่านอาจารย์หลุยกับเราเป็นอย่างนั้นละ สนิทกันมาก เราก็ก็น่าจะไปให้ ก็ทราบท่านอยากฟังเทศน์

แต่สำหรับเราไม่ได้อดทนโพนตัวอะไร จะคงเป็นตามนิสัยเข้าแก้กันได้ เราขึ้นไปหาท่านเวลาไหน ไม่เคยมีที่พ่อแม่ครูจารย์จะดูเราถึงเรื่องขึ้นเรื่องลงเรื่องอะไรไม่มี การฟังเทศน์ฟังธรรมจะได้ฟังเทศน์หยาบละเอียดขนาดไหนก็เราเป็นต้นเหตุ ตั้งปัญหาข้อนั้นขึ้น ตั้งปัญหาข้อนี้ สอดตรงนั้นแทรกตรงนี้ ผิดถูกประการใดก็ตามเราจะเปิดถึงน้ำใหญ่ เข้าใจไหม ธรรมท่านเต็มอยู่หัวใจ ถ้าให้ท่านเทศน์ธรรมดาถึงนิพพานก็เหมือนว่าขาดอะไรอยู่นะ อย่างน้อยขาดน้ำปลา ไม่สมบูรณ์ ถ้าท่านเอะขึ้นมาแล้วนั้นละเต็มเหนียว

พอขึ้นไปแล้วจะได้ฟัง นี่ท่านเอาเราไปเพื่อท่านจะฟังเทศน์ ท่านกับเราเหมือนพ่อกับลูกนะ พ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านดูทุกอย่างดูเรา เรียกว่าหมดดับหมดปอดเราท่านดูหมดเลย พอเราขึ้นไปหาท่านแล้ว เราขึ้นไปท่านไม่มีอะไรนี่ ถ้าลงครูจารย์หลุยขึ้นไปจะเชก ไป ขึ้นมาหาอะไร อันนั้นเป็นความเมตตาต่างหาก ไม่ใช่ว่าตำหนิคนนั้นไม่พอใจคนนี้ ไม่ใช่อย่างนั้นนะ ท่านเมตตาคนละอย่างๆ ต่างหาก เป็นลูกศิษย์เหมือนกัน องค์กรนี้ควรจะมีเมตตาแบบไหนๆ ท่านทำอย่างนั้นต่างหาก จะเรียกว่าเมตตาแบบหนึ่งก็ได้ เข้าหาท่านเข้าออกได้สนิททุกอย่างกับเรา กับองค์อื่นท่านก็ระวังอยู่แล้ว พระนะท่านก็ระวังอยู่แล้ว ไม่ควรเข้าท่านไม่ให้เข้า ไม่ควรขึ้นท่านไม่ให้ขึ้น แต่เรามันขึ้นได้ทุกเวลา

พูดถึงเรื่องท่านอาจารย์หลุย ความสนิทกันเป็นอย่างนั้นละ ใครมานี่ ผมเองท่านจำทิศทางได้แล้วเข้าไปจับแขนดึงจูงเลย จะไปไหนนี่ ไปฟังเทศน์ จูงมาจากโน่นไปเลย อย่างนั้นละ ออกมาถึงที่โล่งแล้วถึงปล่อยมือแล้วคุยกันไป พอขึ้นไปเราก็ก็น่าทราบท่านอยากฟังเทศน์ หาอุบายต่างๆ นานา โห้ย ท่านก็เทศน์เต็มเหนียวเหมือนกัน ก็ท่านไม่เคยกับเรา คือท่านจะดูค่านั่นค่านี่ต่อเรา เราพูดจริงๆ ไม่เคยมี ไม่ว่าจะขึ้นเวลาไหนๆ ก็ตาม ท่านอาจารย์หลุยท่านก็เห็นว่าเราสนิทกับท่านมากความหมายว่าขึ้น ไปเมื่อไรก็ได้

แต่องค์อื่นไปเลือกกาลเวลาล่าเวลานะ แต่สำหรับกับเราไม่มี เพราะตัดครองท่านได้ทุกอย่างแล้วพูดง่ายๆ ว่าขึ้น จะโง่งจะฉลาดก็เรียกว่าเราตัดคอเรามอถวยท่าน

หมดแล้ว ท่านจะว่าอะไรๆ เราไม่สนใจ ความจำเป็นของเรามียังงัยกับท่านเราจะขึ้น
 ทันทีเข้าทันทึเลย ท่านก็ไม่มีอะไรกับเรา นั้นละความสนิทของท่านอาจารย์หลุยกับเรา
 ขึ้นไปก็ทักหาอุบายท่านก็เทศน์ให้ฟังเต็มเหนี่ยว เทศน์มาเต็มเหนี่ยวละ ลงมาก็ลงมา
 พร้อมกัน พอได้เวลาพอสมควรแล้วก็กราบลาท่านลงมา พระก็คอยจะนวดเส้นให้ท่าน
 บ้างก็สององค์

ที่นี้เราก็ลงมา พอลงมาบันได เห็นใหม่ละท่านมหา ชูเรานะ ท่านมหามาด้วย
 เห็นใหม่ละฟังเทศน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยเลยวันนี้ เพราะฉะนั้นถึงไปเอาท่านมหาละชิ
 ท่านชูเรา คูกันไป แต่ก็เย็นใจอยู่นะเรา มันก็คงจะเป็นนิสสัยวาสนาอันหนึ่งเหมือนกัน
 ทางด้านปริยัติฝ่ายปกครองก็เหมือนกัน ทางด้านปริยัติไปอยู่กับเจ้าฟ้าเจ้าคุณที่เรา
 สนิทๆ เจ้าอาวาสเจ้าฟ้าเจ้าคุณ มันหากเป็นในนี้เข้า ไม่เคยห่างไกลจากผู้ใหญ่ อย่าง
 สมเด็จพระสังฆราชนี่ คิดดูซิถวายเพลิงพ่อแม่ครูจารย์มั่น พรราชา ๑๖ ท่านจะเอาเรา
 กลับคืนไปวัดพระศรีมหาธาตุ โอ้ย เรากจะแตก คือขโมยหนีจากท่าน ตอนท่านไป
 ต่างจังหวัดเราอยู่วัดบรมนิวาส มาจากเชียงใหม่แล้วก็เข้ามาวัดบรมนิวาสแล้วจะออก
 เทียว คือท่านไม่ให้ไป

ก็อยู่กุฎิเดียวกับท่านนี่นะ กุฎิเดียว ชั้นสอง ท่านก็อยู่ห้องหนึ่ง ท่านให้เราอยู่
 ห้องหนึ่ง อย่างนั้นนะ จะไปอยู่ไหนเราก็ไม่สนิทใจ ก็ท่านให้มาอยู่อย่างนั้น ก็ต้องบังคับ
 ใจเจ้าของอยู่ นั้นละคือเมตตา ท่านไว้วางใจมากกับเรา อะไรๆ เรียบไปหมดถ้าเป็นเรื่อง
 ของเราเข้าไปเกี่ยวข้อง ท่านตายใจพูดง่ายๆ พระเณรอยู่ในคณะท่านมีเท่าไรเราเป็นคน
 ดูแลหมด ท่านไม่มีอะไร ท่านก็สบายใจ นี่ละเวลาท่านไม่อยู่เราขโมยหนี เราจะออก
 เทียว จดหมายตามๆ ตามมาก็ไม่ตอบ เฉยๆ ไม่ตอบ นั้นละไปทันกันตอนเผาศพพ่อแม่
 ครูจารย์มั่น ทางนี้จะเอาคืนทันทีนะ มัดเลยเชียว

ก็เดชะนะ มีแต่จะเอากลับคืนทีเดียว พรราชา ๑๖ แล้ว จิตนี้พูดตรงๆ เวลานี้จิต
 มั่นธรรมจักรแล้ว อยู่กับใครไม่ได้แล้วจิตเป็นธรรมจักรหมุนตลอดเวลา นี่ละเวลาจิตที่
 มั่นจะก้าวมันไม่ถอยนะ กลางคืนบางคืนนอนไม่หลับเลย ฟังซิมันหมุนกัน ไปที่ไหนจึง
 ไปแต่คนเดียวๆ มาถวายเพลิงพ่อแม่ครูจารย์มั่น มาอยู่ได้ ๔ วัน ฟังซิ เข้าไปก็ไปกราบ
 ศพท่าน บางองค์ก็มีตำหนิเราบ้าง แต่ก็รู้ความรู้สึกของคนละคนๆ ไม่เหมือนกัน แต่
 ความรู้สึกของเราขึ้นอยู่กับท่านด้วยข้อปฏิบัติ เป็นอย่างนั้นนะ มากกราบไหว้รูปร่างของ
 ท่านนี้มาเป็นกาลเป็นเวลา ธมฺมานุธมฺมปฏิบัติปฺนุโน โหติ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่
 ธรรมผู้นั้นชื่อว่าบูชาตถาคต

เราบูชาพ่อแม่ครูจารย์มั่นด้วยการปฏิบัติของเรา ซึ่งเวลานั้นไม่ได้หลับได้
 นอน หมุนตัวๆ เลย เข้ามาก็เข้าไปกราบศพท่าน ไม่ค้ำนะ ไปกราบศพ นุ่นอยู่ภูเขา

ทางภูพานไปกาฬสินธุ์ที่เราอยู่ภูเขานั่นจึงหันเสร็จแล้วก็มา กลับถึงวัดก็ค่ำเพราะไม่มีรถมีรา เดินก็เดินจงกรมไป นี่ละจิตพูดให้ท่านทั้งหลายฟังเสีย ถอดออกมาจากหัวใจ กิริยาทุกอย่างที่ออกมาในเวลาจิตมันเข้าแนวรบจริง ๆ แล้วมันไม่มีถอยอะไรละ พักอยู่ภูเขาคอนันต์เสร็จแล้วก็เดินทางมาเลย มากี่ภาวนามาตลอด ไม่มีเวลาว่างละ สติปัญญา กับกิเลสพืดกันมาตามทาง เดินไปตามทาง รถไม่มี ทางรถก็พอเป็นราง ๆ นิดหน่อย ไปถึงแค่บ้านนาคาก็หมดทางแล้ว จากนั้นก็เป็นป่า

เราก็ออกมาจากป่า เดินไป จนกระทั่งไปเจอเอาสามภรรยาเขานั่งซ้อนท้ายจักรยานกันมา เราไปจากนี่ละ พอฉันเสร็จแล้วเราก็ไปกราบพ่อแม่ครูอาจารย์ที่ศพ เสร็จแล้วออกเลย จนครูบาอาจารย์บางองค์ยังว่าได้ เออ ท่านมหาบัวไม่ทราบเป็นยังไงบ้างนะ นี่เราก็เห็นความรู้สึกของจิต แต่ก่อนเวลาท่านมีชีวิตอยู่นี้เหมือนเงาตามตัว ท่านมหา กับท่านอาจารย์เรา แต่เวลาท่านมรณภาพแล้วหายหน้าเลยว่างั้นนะ อย่างนี้ก็พูดเราก็รู้ความรู้สึกต่างกัน ก็จะถือเอาการเคารพครูบาอาจารย์มีการเข้าการออกอย่างนั้น ๆ แต่เรานี้เคารพด้วยการปฏิบัติ ธมฺมานุธมฺมปฏิบัติ ปุณฺโณ เข้าใจไหมละ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมผู้นั้นชื่อว่าบูชาตถาคต

เราจะบูชาพ่อแม่ครูอาจารย์ด้วยการปฏิบัติอย่างนี้ของเรา โดยความเพียรไม่มีวรรคมีตอน กลางคืนนอนไม่หลับ ฟังซินะเป็นยังไง คือกิเลสกับธรรมมันพืดกันมันหากเป็นเอง ถึงขั้นนี้แล้วธรรมะจะไม่มีถอยถ้ากิเลสไม่พัง กิเลสมันก็พืดเต็มเหนี่ยวของมัน ทางนี้ก็พืดเต็มเหนี่ยวของทางนี้ บางคืนนอนไม่หลับเลย กลางวันมันยังจะไม่หลับอีก โอ้ มันจะตายแล้วนี่ ต้องเอาพุทโธ นี่เคยพูดแล้วไม่ใช่หรือ เอาพุทโธมาเป็นทอดสมอ เอาสติจับกับพุทโธ พุทโธเป็นคำบริกรรมกับจิตไม่ปล่อย ถ้าปล่อยนี้มันจะฟุ้ง ๆ ทางด้านปัญญา ต้องจับอันนี้ไว้เพื่อพักสงบจิตหนึ่ง จะพักนอนก็พักอันนี้หนึ่ง ถ้าจะปล่อยให้นอนเลยไม่หลับ คืองานของจิตระหว่างกิเลสกับธรรมมันพืดกันถึงขนาดนั้น ท่านทั้งหลายจำเอานะ นี่ถอดออกมาจากหัวใจ

ถึงกาลเวลาที่มันหมุนแล้วยังไงมันก็ไม่ถอย คอขาดขาดเลย นู่นนะดูซิอำนาจแห่งมรรคผลนิพพานมีความเลิศเลอประเสริฐแค่ไหนมันถึงได้บึกบึนไป เหมือนวานิชพานอยู่ชั่วเอี่ยม หวดหวัด ๆ ไขว้ศึกก็ติดตามนี้ก็ติดตามกิเลสค้นหา ตามก็ตามทางนี้มันไม่ถอยแล้ว ยังไงจะพันกิเลส นี่ได้ถอดออกมาพูดให้ท่านทั้งหลายฟัง เวลาทำความเพียรเราไปแต่คนเดียวเรา ไม่ได้มีใครมาช่วยเหย้า ๆ อย่างนี้ พระก็ติดตามเราไม่ได้ พ่อแม่ครูอาจารย์ก็ส่งเสริม ท่านว่าไปก็องค์ ไปองค์เดียว เอ้อ ขึ้นทันทีเลย ท่านมหาไปองค์เดียวจะใครอย่าไปยุ่งท่าน

ลงท่านพูดอย่างนั้นแล้วใครจะไปยุ่ง แล้วท่านก็คือร่วมโพธิ์ร่วมไทรให้พระทั้งหลายอยู่ที่นี่ เราก็ไปอย่างสบายๆ เราคิดในใจของเราว่า ไม่มีใครจะมาสนใจกับเราละ ต่อเมื่อพ่อแม่ครูจารย์มั่นมรณภาพนี้เกาะพริบเลย นั่นถึงรู้นะ พระทั้งหลายจตจ้องเราอยู่ตั้งสักเท่าไร เราไม่สนใจกับใคร ท่านก็เสริมให้ไปคนเดียวๆ ตลอด เราจึงไปภาวนาคนเดียว ป่าช้าอยู่กับเรา มันดีดอย่างนั้นนะ ท่านทั้งหลายจำเอา ความพากความเพียร มันตามนิสัยก็ไม่ทราบ นิสัยของเรามันผาดโผนโจนทะยานจริงๆ ถ้าไปทางธรรมะนี้ก็ขาดสะบั้นไปอย่างนี้ ถ้าเป็นโจรก็ต้องตายอยู่ตามป่าตามเขา ที่เขาจะจับมาใส่คุกใส่เรือนตารางเป็นไม่มีทางกับเรานะ ต้องพีดกันตายกับเจ้าหน้าที่เขา เขาจะตามฆ่าทางนี้ก็พีดกันตายตามทางนั้น ที่จะให้ได้จับเราไปเข้าตารางนี้ โอ๊ย ไม่มี นี่ละจิตมันเป็นอย่างนั้น

อันนี้พีดกับกิเลสก็แบบเดียวกัน ไปคนเดียวๆ หลบนะ มหาปิดหมดเลยไม่ให้ใครทราบ ทราบไม่ได้นะมหา เป็นหลวงตาองค์เดียวไป หลบนั้นหลบนี้เรื่อย นั่นแหละหลังพ่อแม่ครูจารย์มรณภาพแล้วยิ่งหมุนใหญ่ อยู่กับใครไม่ได้เลย ญาติโยมเข้ามาหาไม่ได้ ไปบิดบาทได้อะไรเขามาให้ฉัน ฉันแล้วไล่หนีหมดไม่ให้มาเกี่ยว การปฏิบัติธรรมเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นเวลามาเห็นพระเห็นเณรต้องใช้หูหนวกตาบอดเอา ท่านเหล่านั้นก็ตั้งใจเต็มกำลังของท่าน แต่กำลังของเราเป็นยังงี้ไม่ทราบ แต่มันหากเป็นเหมือนดังว่าใช้หูหนวกตาบอดเอาดูพระดูเณร เป็นอย่างนั้น มันต่างกันอย่างไรบ้าง

ท่านก็มาด้วยเจตนาเพื่ออรรถเพื่อธรรมหวังฟังเรา มาคิดอันนี้แล้ว เอา หนักก็หาก็แบกก็หามกันไปอย่างนี้แหละ ถึงได้ทนอยู่กับหมู่เพื่อนนะ ถึงร่างกายจะเฒ่าแก่ก็ตามจิตไม่ได้แก่นะ จิตมันจ้ำอยู่ตลอดเวลา แล้วมันคั่นกับอะไรในโลกอันนี้พูดให้มันชัดเจน มันไม่ได้คั่นกับอะไรนะ เรื่องธาตุเรื่องชั้นนี้มันเป็นสนามโลกธรรม ๘ ควรเขาก็ดี ควรชมเขาก็ชม กิริยาของเราจะใช้แบบไหนเราก็ใช้ เช่น เล่นกับหมานี่ใครเล่น แต่เราเล่นสบายๆ แม้ที่สุดห้ามเข้ามันก็เอารูปหมาไปติดนะนั่น เขาแกะรอยเรา เขารู้นิสัยเราเล่นกับหมา นี่ห้ามเข้าเขาเอารูปหมาไว้ห้าม อย่างนั้น เป็นอย่างนั้นละนิสัยเรา

ตอนพ่อแม่ครูจารย์มั่นมรณภาพ โอ๊ย หนักมากนะพระเณรติดตามเราไป อยู่กลางคืนเราขโมยหนีกลางคืน ติดตามไปนี่ทำอะไรก็ให้ไปอยู่ด้วยกัน พอไปอยู่ด้วยกันแล้วก็ดูพระดูเณร องค์กรนี้เดินจงกรมอยู่บ้าง ควรไปกลางวันก็ไป ควรขโมยกลางคืนก็ไป พอเดินเสร็จเตรียมของแล้วนะ เรียบร้อยแล้วก็เดินไป องค์กรนี้เดินจงกรมอยู่ องค์กรนี้นั่งสมาธิภาวนาอยู่ ดูลักษณะท่านไม่สนใจกับเรา นั่นแหละที่นี้ พอมาเตรียมของเสร็จออกทางไม่มีพระ ออกทางอื่นไม่ออก ไปเลย พอตื่นเข้ามาวุ่นกันพระเณร ถ้าว่าจะตกนรกเราก็ตกหลุมลึกที่สุดนะขโมยหนีจากพระจากเณร เป็นอย่างนั้นเรื่อย ๆ นะ

คือมันไม่สนิท กับมันพืดกันตลอดเวลาแล้วก็แบกภาระอันเป็นน้ำไหลบ่าอย่างนี้ มันเข้ากันไม่ได้ว่างั้น ถ้าอยู่คนเดียวนี้มันพืดกันตลอดเวลาไม่มีเวลาว่าง ถ้าอยู่กับพระ กับเณรไหลบ่าแยกทางโน้นแยกทางนี้ไม่มีกำลังนั้นซิ ถ้าออกไปคนเดียวเท่านั้นละที่นี้ เราเป็นความเพียรคนเดียวแต่ไหนแต่ไรมา จนกระทั่งพ่อแม่ครูจารย์มั่นมรณภาพเสร็จ แล้วเราก็ผ่านเวทีพุดง่าย ๆ นั้นละที่จะพอรับพระเณรได้บ้าง แต่ก่อนไม่ได้นะ ที่หลังเขา วัดดอยธรรมเจดีย์เราก็ไปกับท่านเพ็ง สององค์ไปด้วยกันที่นั่น ท่านเพ็งนี้ติดตามเรา ตลอดเวลา เพราะท่านลงใจกับเรามากเคารพมาก สำหรับเรากับท่านเพ็งนี้ท่านเคารพ จริง ๆ แต่ไหนแต่ไรมา

ท่านเพ็งก็ได้ไปกับเรา หลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ พอลงมาแล้วก็ว่าจะไปจำพรรษาที่วาริชภูมิ ก็มีโยมซื้อทิตผานเขาเคยเข้าออกวัดหนองผือ เขาอยู่บ้านหนองกุง ทางไปวาริชภูมิ เขาก็มาเล่าให้ฟังธรรมดालะ โอ๊ย ไปดูวัดป่าหนองผือแล้วเหมือนบ้านร้างเหมือนวัดร้างเขาว่างั้นนะ เขามาเล่าให้ฟังเฉย ๆ เขาไม่ได้คิดว่าเราจะคิดยังไง มีหลวงตา ๒-๓ องค์ ก็เป็นหลวงตาวัดนั้นแหละบ้านนั้นแหละ บวชแล้วอยู่ที่นั่น ประชาชนนี้ หงอยเหงาเศร้าโศกมากเหมือนวัดร้าง มาคิดย้อนไปหาพ่อแม่ครูจารย์ยังมีชีวิตอยู่พระนี่เหลืออร่าม ประชาชน ๗๐ หลังคาเรือน เขาเล็งดูพระได้หมด

เราชมเชยตลอดบ้านหนองผือนานาในเรานี้ เราเห็นบุญเห็นคุณไม่เคยจิตจางนะ บ้าน ๗๐ หลังคาเรือนไม่มีตลาดลาดเลาะไปหามาจับจ่ายอะไร เขาหาด้วยน้ำพักน้ำแรง เขาเอง พระน้อยเมื่อไรพระก็ดี ๓๐-๔๐ องค์อยู่นั้นเป็นประจำตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์ไปอยู่ที่นั่น เขาชวนขวยหามาเล็งดูไม่มีตลาดดล เขาหาด้วยน้ำพักน้ำแรง นี้คุณของพี่น้องทางหนองผือเรา เราไม่ได้ลืมตลอดทุกวันนี้ พุดที่ไรเราต้องยกหนองผือขึ้นทุกทีเลย เพราะคุณลึ้มมาก พระเณรมีเท่าไรเขาเล็งดูได้หมด นั่น นี้พุดถึงเรื่องอะไรมาถึงที่นี้เราลืมแล้ว (ที่ทิตผานพุดบอกว่า วัดตอนที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นอยู่)

อ้อ พอลงจากเขาวัดดอยธรรมเจดีย์กับท่านเพ็ง ลงมาพักวัดสุทธาวาสสองคืนจะไปจำพรรษาที่วาริชภูมิ ถ้าเราจับที่ไว้เรียบร้อยแล้ว เราจะไปจำพรรษาที่นั่น พอตีเฒ่าทิตผานนี้ไปเล่าสภาพความเป็นไปของวัดหนองผือของบ้านหนองผือให้เราฟัง โอ๊ย สะดุดใจก็กล่เลยเชียว พุดอะไรไม่ได้เลยไม่พุดเลย แกก็เล่าตามประสาของแก สภาพของบ้านหนองผือกับวัด เราสะท้อนใจหนัก เพราะท่านเหล่านั้นมีคุณต่อเรามากมาย มีคุณต่อพระต่อเณรทั้งหลายมากมาย ครั้นเวลาครูอาจารย์ล่วงไปแล้วกลายเป็นบ้านร้าง เคยกราบเคยไหว้พระทำบุญให้ท่านเต็มกำลังความสามารถหายหมด วัดก็เป็นวัดร้าง เอ๊ะ ยังไงกันนี้ ไม่พุดสักคำนะ

พอแก่เล่าให้ฟังแกกลับลงไปเราไม่พูด พอตื่นเข้ามาฉันจึงหันเสร็จแล้ว เอ้า เพิ่งเตรียมของ คือวันไปถึงหนองผือเป็นวันขึ้น ๘ ค่ำ ๑๔-๑๕ ค่ำก็จะเริ่มเข้าพรรษา ไปถึงนั้นวันขึ้น ๘ ค่ำ พอฉันเสร็จแล้วก็เตรียม ไปเพิ่งเตรียมของ เตรียมของไปไหน จะไปหนองผือเราว่า ได้ยินใหม่ที่ติดผานเขามาเล่าให้ฟังเมื่อวานนี้ ผมสะท้อนใจสุดพูดอะไรไม่ได้ ไม่พูดอะไรกับเขาเลย เขาเล่าให้ฟังเราก็ฟังๆ เสร็จแล้วเขาก็ลงไป นี่ละเป็นปัญหาใหญ่ บ้านหนองผือเป็นบ้านที่มีบุญมีคุณต่อวัดเรามากมาย ตั้งแต่พ่อแม่ครูจารย์ลงมาหาเราพูดง่าย ๆ เวลาเป็นอย่างนี้มันดูได้เหวอ เราต้องกลับไปจำพรรษาหนองผืออีก นั่นละความหมายว่าฉัน เตรียมของจากนั้นก็ไปหนองผือ

ไปถึงหนองผือขึ้น ๘ ค่ำจะเข้าพรรษา พอเราไปถึงแล้วกระเทียมไปถึงพรรษานิคมที่ไหน ๆ พระไหลเข้ามา พระจำพรรษาที่นั่นตั้ง ๒๖ องค์นะปีนั้นนะ ปีเราเข้าไปจำพรรษาที่มีหลวงตาอยู่ ๓ องค์นั้นแหละ พอเราเข้าไปถึงนั้นปีขึ้น ๘ ค่ำ ไปถึงวัน ๑๕ ค่ำ ๗-๘ วันพระมาเต็มหมดแล้ว จำพรรษาปีนั้น ๒๖ องค์ โนนดูซิ เขาก็อบอุ้นพอกพอใจ ต่อจากนั้นก็เอาอีกละ พ้อออกพุฒ เป็นหลานชายของโยมกั้ง โยมกั้งนี้แกรู้จักของใครหมดนะ ไม่ใช่เล่น พอตีเราไปถึงปี โยมกั้งก็เรียกหลานชายเข้ามา ชื่อพุฒ เราไม่ได้ลืมนะ

คือโยมพุฒมาเล่าให้เราฟัง ความลับ ฟังซินะ พุฒ ๆ กูจะเล่าให้ฟังนะ พ่อตายพ่อยังนะพุฒมึงรู้ไหม ญาติท่านท่านมรณภาพไปแล้ว ท่านมหาบัวมาแทนคุณธรรมทุกอย่างเหมือนกันหมดเลย ให้มึงปฏิบัติรักษาท่านให้ดีเช่นเดียวกับหลวงปู่มนั้นนะ แกว่าฉัน มึงรู้ไหนบุญวาสนาของบ้านหนองผือเรายังมี นี่พ่อตายแล้วพ่อยังนะ โยมกั้งแกบอก กูกระซิบให้มึงมึงอย่าบอกมึงอย่าเล่าให้ใครฟังนะ นี่ละพ่อตายพ่อยัง มานี้อบอุ้นตามเดิม คุณธรรมเหมือนกันหมดว่าฉัน ที่นี้ตาพุทก็ไปกระซิบกับเรา พ่อตายพ่อยัง โอ๊ย เราขบขันจะตายไป นี่ละที่บ้านหนองผือเราเคยไปจำพรรษาพระ ๒๖ องค์ อบอุ้น นั้นเรื่องราว

กลับไปจำพรรษาหนองผือนี้พวกประชาชนหนองผือ อู๊ อู๊ ยิ้มแย้มแจ่มใสทีเดียว พอตีโยมกั้งยายแกนี้ก็ไปกระซิบหลานชายอีกด้วย เขาก็รู้กันทั้งบ้านทั้งเมือง การปฏิบัติต่อเราในวัดป่าหนองผือจึงเช่นเดียวกันกับปฏิบัติต่อพ่อแม่ครูจารย์มันนะ ประชาชนและโยมไม่บกบางเหมือนเก่าเลย พระก็ ๒๖ องค์ เป็นแถวเลย อบอุ้น

แกรู้จิตใจของใครเป็นยังงัยโยมกั้ง พวกเทพพวกอินทร์พรหมมารู้หมด พวกเทวบุตรเทวดามาเข้ามาเฝ้าท่าน โยมกั้งแกอยู่ในบ้านแกดู พอได้โอกาสแกก็ออกมาบ้านแกอยู่ริมทุ่งนา กับหนองผือไม่ได้ห่างไกล แกมาพักห้าหนถือไม้เท้ามา สมัยพ่อแม่ครูจารย์มันยังมีชีวิตอยู่ เวลาเราไปที่นั่นแกก็มาแบบเดียวกัน ตามที่แกสั่งหลานชายแก

ไว้ว่าพ่อตายพ่อยังนะไอ้พุทธ ให้มึงรู้เสียนะพ่อตายพ่อยัง มันเข้ากันได้ แกมาหาเราอยู่ตลอด แกก็เสียแล้ว อัฐิของแกกลายเป็นพระธาตุนะ เห็นไหมล่ะ นี่ละการเดินทางจรกรรม เดินอยู่บนบ้านแก จนกระดานเป็นรอยๆ เป็นเหวเป็นกระดานเดินจรกรรมบนแผ่น เป็นรอยเป็นทางจรกรรมนะ เรียกว่าเป็นเหวไป

ความเพียรของแกเก่ง จิตใจของใครแกร่งหมด พอเราไปถึงที่นั่นก็รีบกระซิบ หลานชาย พุฒมิ่งให้รู้นะ ให้มึงปฏิบัติต่อท่านมหาบัวเหมือนกับญาติท่านนะ อันเดียวกันหมดทุกอย่าง พ่อตายพ่อยังนะพุทธ คุณธรรมทุกอย่างสมบูรณ์แบบเหมือนกันหมดเลย บอกกระซิบหลานชาย หลานชายก็มากระซิบเรา ขบขัน นี่อัฐิของแกกลายเป็นพระธาตุสมควร เพราะจิตแกหมั่นตั้งแต่นั้นแล้ว เอาละที่นี่จะให้พร

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่

www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th

และสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*

และเครือข่ายทั่วประเทศ